

FOLKHÖGSKOLE VETERANEN

NR 3 2011

SOMMARENS MÖTEN eller LENA HAR ORDET

För många av oss är sommaren den främsta mötestiden. Vänner, familj och släktingar kanske bor långt bort (eller är det jag som bor långt bort?!), så semestrar, skollov och isfria vägar ger äntligen möjligheter att träffas.

Det är gamla vänner och väldigt gamla vänner, och så kan man få nya vänner rätt som det är. Man kan ha förlorat någon – men sätter därför ännu mer värde på dem man har kvar.

Akademiledamoten Kerstin Ekman, som ju för övrigt var folkhögskollärare på Wik 1965 till 1970, beskriver andra sommarmöten i boken *Se blomman* (2011). Hon har gått tillsammans med idéhistorikern och amatörbotanisten Gunnar Eriksson och de visar oss märkliga ting. Växternas värld är väldig. Draban exempelvis är nog okänd för de flesta och dvärglåsbräken är ett avlagset mål.

Nya upptäckter ger dem en stark glädje, och det gör även ett återseende, kanske efter många år. Allt ackumuleras till en samlad rikedom.

Intresset är inte unikt för dessa två. Blommor och andra växter har plats hos många författare, berättar boken: Almqvist, Runeberg, Goethe, Karlfeldt (även om han kunde “offra den botaniska exaktheten för ett rim”), Harry Martinsson och Elsa Beskow, bland andra.

Boken rymmer också ett stålblankt romarcitat, hämtat från Linné: NOMINA SI PEREUNT, PERIT ET COGNITIO RERUM. Om namnen försvinner, försvinner också kunskapen om tingen.

Finns folkhögskolan med någonstans på det här området?

Man kan se på kurserna som erbjuds för det här året. Där finns inriktningar som Människan i naturen, Svampkurs och Fältbiologi och naturvård. Och även utan särskild inriktning kan en kurs innebära alldeles nya upplevelser, som för den deltagare som vid en studiedag stötte på ordet och företeelsen kantarell. Han hade aldrig sett något särskilt på marken. Efter att ha blivit presenterad för och fått ett namn på kantarellen såg han många gula knappar.

Så blev världen litet rikare.

Lena Skördeman

FOLKHÖGSKOLE VETERANEN

MEMLEMSBLAD
FÖR FOLKHÖGSKOLANS
VETERANFÖRENING

www.vetfolk.dinstudio.se

Nummer 3
ÅRGÅNG 11
SEPTEMBER 2011

MEDLEM I FÖRENINGEN BLIR DU
GENOM ATT BETALA IN MEDLEMSAVGIFTEN
F.N. 100 KRONOR PER ÅR
TILL FOLKHÖGSKOLANS VETERANFÖRENING
PLUSGIROKONTO 400 28 34 - 2
GLÖM INTE ATT ANGE NAMN OCH ADRESS

INNEHÅLL

Sommarens möten	1
Redaktörens spalt	2
Välkommen till höstträff på Lunnevals folkhögskola	3
Välkommen till Södra Vätterbygdens folkhögskola	3
Jag drömmer om folkhögskolan	4
Tio år som pensionär	6
Veteranträff Syd	7
En stolt 117-åring fyller 40 år	8

Redaktionskommitté

Egil Boraeng
egil.boraeng@swipnet.se

Jörgen Håkansson
jorgenh1@telia.com

Rune Nilsson
rune.nilsson@folkbildning.net

Grafisk formgivare

Bertil Forsberg Consulting
bfgrafiskdesign@yahoo.se

Redaktörens spalt

Det är lördagskväll den 23 juli 2011. Jag står ensam på en badplats vid en sjö i Dalsland. Regnet har fått de sista badarna att gå hem. Det är tyst och stilla.

Hela dagen har fyllts av information om det som hände i går i Oslo och på AUFs (norska SSU) sommarläger. Jag har hört siffrorna men jag har inte förstått att det hände. Det är kanske 20 mil från den här sjön till Tyrifjorden där Utøya ligger.

Det droppar från träden. Jag tittar över sjön. Längst bort ser jag en ö. Hade det kunnat hända där? Jag tänker på alla de läger jag deltagit i och varit ansvarig för. På den folkhögskola jag arbetade under 33 år och fortfarande har lite uppgifter för då och då. Vad hade jag gjort om en massmördare dykt upp som nu på AUFs läger? Vilken säkerhet finns på skolorna och vilket säkerhetstänkande vill man ha? Ska inte folkhögskolan vara öppen, demokratisk och välkomnande?

Under sommaren har jag funderat på att skriva en bok med titeln *Vad brinner du för? Att vara ledare i ideella organisationer*. Det blir nog ingen bok, i alla fall med den titeln. Jag trodde det var fint att brinna för något. Han, massmördaren, brann och nådde sitt mål. Så grymt fel det blev.

Tidning nummer elva

Den *Folkhögskoleveteranen* du håller i handen är nummer elva sedan Egil, Jörgen, Bertil och jag blev en kommitté. Tidningen ska komma fyra gånger per år. Jag svarar för mars- och septembernumren. Egil för juni och december. Bertil har hand om allt viktigt jobb som formgivning, kopiering och postbehandling. Dessutom lägger han ut varje nummer på hemsidan. Där kan du läsa de åtta senaste numren. I färg. Adressen ser du i spalten här bredvid.

I detta nummer har Stewe Claeson sin fjärde dröm. Sören Magnusson berättar om sitt pensionärsliv och jag uppmärksammar att studieförbundet NBV fyller 40 år eller 117. Det beror på hur man ser det. Studiecirkeln fyller 109. Nästa år fyller ABF hundra! Båda förbunden kommer säkert att se till att dessa jubileer blir uppmärksammade. Tystnaden kring folkhögskolor och studieförbund är annars total menar Gösta Vestlund.

I detta nummer finns också en inbjudan till två regionala träffar och rapport från en vårträff i Malmö.

Till sist en uppmaning! Tänk vad bra det vore om vi hade e-postadresser till alla medlemmar. Har du en sådan? Sänd uppgiften till Bertil Forsberg. Du ser hans adress till vänster.

Rune Nilsson

VÄLKOMMEN TILL HÖSTTRÄFF på Lunnevads folkhögskola

Lunnevads folkhögskola utanför Linköping är känd för musiklinjen, konstlinjen och danslinjen. I år startar en ny folkmusiklinje. Skolan har också allmänna kurser.

Nu är du välkommen dit på en höstträff den 18 oktober, öppen för alla.

Mellan klockan 10 och 15 får vi ta del av skolans verksamhet och vi blir orienterade om skolans historia från november 1868. Lunnevad är alltså en av de tre första folkhögskolorna i Sverige. Fast de fyra första åren låg skolan i Herrestad.

Pendeltågen mellan Norrköping (avgång 7.43) och Tranås (avgång 7.45) stannar vid stationen i Vikingstad. 8.23 går en buss till Lunnevad. 15.19 och 15.59 går bussar tillbaka till Vikingstad. Samåkning kan ju organiseras.

Kaffe, lunch och kaffe kostar 120 kronor. Några övernattningsrum finns och de kostar utan sänglinne och handdukar 330 kr. Internatföreståndare Kristina Andersson har telefon 013 - 23 49 19.

Anmäl dig senast den 7 oktober till Hjös = Berit Forsberg, <berit_f@telia.com>, 019 - 36 46 50, Jörgen Håkansson <jorgenh1@telia.com> 018 - 35 55 34, eller Lena Skördeman <lena@skordeman.com>, 0140 - 400 05.

Välkommen till Södra Vätterbygdens folkhögskola i Jönköping onsdagen den 12 oktober

10.00 Kaffe

**10.30 Dagens folkbildning och kultur; Jönköpings Läns Landstings
kulturchef Jörgen Lindvall**

12.15 Lunch

13.15 Anders Andersson skolchef och operasångare på SVF visar skolan

**13.45 "Gitarr och dragharmonika" om skalden Gustaf Fröding.
Anders Andersson kåserar**

14.15 Information från veteranföreningen

15.00 Kaffe

Kostnad 100 kronor som betalas på plats.

Anmäl senast den 1 oktober till Håkan Söderlund, 0705 - 95 04 30

hakan.soderlund.mullsjö@folkbildning.net

Välkomna hälsar Per-Olof Örn och Håkan Söderlund

JAG DRÖMMER OM FOLKHÖGSKOLAN

En följetong – som i gamla tiders tidningar

Kapitel 4.

Har folkhögskolan på Världsarvslistan att göra?

**”Finns det några gemensamma värden
att värna under det nya seklet?”**

Gösta Vestlund

Jo, jag drömmer fortfarande, och jag drömmer om folkhögskola, men framför allt drömmer jag vaken om att diskussionen om folkhögskolan varken skall handla om varför det är så tyst omkring den, eller om hur man skall ”nischas in sig” för att få det antal deltagare som räddar ekonomin..., för det ser alltför ofta ut att mer vara det som gäller, än vad det är som i grunden *är* folkhögskola.

För vad verkar den tämligen stillsamma debatten handla om? Oftare om att skapa massor av verksamhet i alla möjliga riktningar än att återvända till en verksamhet vars underliggande riktning är tidlöst en och densamma: den att det enda vi har är här och nu och varandra. Att man alltid finner, när samtalet djupnar, att skillnader mellan människor djupast sett inte existerar. Och detta har inte det ringaste med nostalgi eller tillbakablickar eller bakåtsträvan att göra. Tvärtom vore det det mest genomgripande samtida man kunde ta itu med, en verksamhet sprängfylld av framtid och skapande. Dessutom en verksamhet som bara kan beskrivas som bildning, medborgerlig, allmän. Av alla de begrepp som med jämna mellanrum dykt upp i samband med folkhögskolebeskrivningar, under de snart femtio år jag kan överblicka, hör *allmän medborgerlig bildning* till de både mest älskade, tror jag, och mest utskällda. Men jag

tänker ofta på just det begreppet, märker jag, när jag vrider mig på allt svettigare sommarlakan.

Jag läser artiklar i de tre folkhögskoletidskrifterna och ser att någon elev glatt sig över att det ”fanns en allmän linje” och jag läser att enstaka lärare uttalar att det är bra med allmänna linjer ”som bryter specialiseringarna”. Kanske är det sådant som skall till för att jag skall sluta drömma om folkhögskolan, för en del uttalanden gör att jag får svårt att somna.

Jag menar att det är tokigt att göra skillnad mellan speciallinjer och allmän linje. Som den allmänna linjen ser ut på många av de skolor jag besökt det senaste decenniet skulle jag vara den förste att förorda att linjen ögonblickligen läggs ned. På min senaste skola hade vi, när måldokumentet skulle revideras, en jättelik diskussion (nästen en hel termin) om just den saken. Jag hävdade att skolans journalistlinje *utan jämförelse* var den mest allmänna av våra linjer och att alla våra sk allmänna linjer – sett ur den ursprungliga folkhögskoleidéns perspektiv – inte bara var förfelade utan direkt kontraproduktiva. Den allmännaste kurs jag sett på de skolor där jag verkat var för övrigt en årslång Fredskurs med det uttalade syftet att förhindra utplaceringen av Pershing-robotarna. Någon som minns den tiden?

En sak som den senaste tiden gjort att jag haft svårt att stänga av tankeverksamheten där jag ligger och försöker somna, är att ett av de friskaste, mest framåtblickande inlägg jag läst på länge - en artikel full av tankar om en *genomtänkt* folkbildningsframtid – är skriven av en man som började sitt folkhögskole-

liv i början av 1930-talet. Är man född 1913 och aktivt – mer aktivt än någon av de i vanlig mening "aktiva" – arbetar på vad man bör åstadkomma 2018 då kan det sannerligen göra en sömnlös. Att samme person ringer mig en dag och tycker man borde göra något åt tystnaden kring folkhögskolan och i samma stund berättar att han blivit blind – och genast som med en axelryckning skjuter min bestörtning åt sidan "för att prata om viktigare saker" – gör det inte lättare att somna.

Vad är det Gösta Vestlund tänker på? Bortsett från den underbara idén att placera folkhögskoleidén på FN:s världsarvslista? Innan vi la på luren sa han att jag borde vara med och göra något i ärendet. Så jag ligger där och ältar detta. Och det jag funderar över är om jag verkligen anser att svensk folkhögskola, som den idag verkar, vore något att ha på världsarvslistan. Eller norsk eller dansk, för den delen; det som är ett slags sjuka härhemma finner man också i grannländerna. Och sjukan? Jag ser en instrumentalisering som motverkar djupare analys, jag ser en specialisering som allt tydligare försöker förföra och underhålla, jag ser kursverksamhet som inte det minsta har i folkhögskolan att göra därför att andra skolformer redan har uppdraget, jag ser en upptagenhet av behörigheter som är direkt föraktlig och förkastlig, en upptagenhet av att vara till lags istället för att vara den motståndsrörelse som folkhögskolan en gång, och ofta nog, varit genom decennierna, jag ser en upptagenhet av utanverket, inte av uppgiften. Jag tänder lampan och ser mig i spegeln för att se om jag verkligen inte förvandlats till en förra sekelskiftets reaktionär, ni vet en sån där som talade om "kall" i stället för anständig lön. Men det är jag. Jag drömmer inte, men jag grunnar. Var finner jag idag på våra folkhögskolor "seriös analys av verkligheten", den, som Gösta Vest-

lund frågar efter?

Jag fick ett par telefonsamtal efter min förra korta skröna. Det handlade om att undervisa "med", inte undervisa "i". Vi var eniga. Vi visste att vi strävat i rätt riktning. Vad hjälper det? Vi har lämnat den aktiva kampen. Vad gör man då?

Egentligen hade jag den här gången tänkt skriva om det förfärliga som sker i det kristliga Danmark, där artiklar, om bland annat *folkelighed* låter som om de vore skrivna under tyskt trettiotal, men är skrivna av yngre kyrkoherdar, och jag hade lust att skriva några rader om missbruket av ordet *folkelig*, men det får anstå. Jag har legat här och ältat Göstas önskan, och jag vill gärna vara med att placera folkhögskolan på världsarvslistan, men då får det faktiskt vara *folkhögskola* det handlar om – inte det som äger rum på alldeles för många av våra folkhögskolor.

Man läser. Vi gör ju det. Allesammans. Tar intryck. Deltar kanske inte så mycket längre i dagsdebatten, ser allt oftare våra gamla skolor i allt svagare ljus. Det skymmer. För att behålla något slags samtida friskhet och spänst läser jag därför då och då – Grundtvig. Jag har mängder av böcker, jag läser, men jag saknar något annat: jag saknar samtalen, jag saknar de levande mötena, det plötsliga samtalet över en nedramlad affisch i korridoren, de upprörda kommentarerna efter en ovanlig replik i andra årskursen, en sen natt på ett något öldoftande elevhem där en ung man efter att ha läst Vesaas ställer den viktigaste av alla frågor: "varför är det som det är?"

Och jag kan höra, precis innan jag äntligen somnar, den gamle, när han påpekar "at det er Folk, som skaber Bøger og ikke Bøger, som skaber Folk".

Stewe Claeson

Stewe Claeson

Född 1942. Lärare på Färgelanda och Malungs folkhögskolor och sedan rektor på Malung, Skinnskatteberg och Kungälv.

Författare. Titlar i urval:

Pigan i Arras (om den heliga Birgitta) 1993, Rönndruvan glöder (om Tegnér) 2002, Tiro (om Ciceros slav 2007, Än jublar fågelsången (om bl.a. Uno Stadius!) 2009.

TIO ÅR SOM PENSIONÄR

Så länge man får vara frisk så är det ingen konst att vara pensionär. Jag fattar knappast att det är tio år sedan jag slutade på Löftadalens folkhögskola efter att i mer än trettio år ha varit dess rektor. Men jag har inte precis suttit och matat duvor. Vardagen fylls med nya spännande upplevelser dag efter dag, vecka efter vecka, år efter år.

Redan hösten 2001 då ABF köpte ett stort hus i Kungsbacka var jag med om att starta ABFs äldrefolkhögskola, som redan från starten samlade mellan sextio och sjuttio äldre (55+). De tre-fyra första åren hade en del lärare från Löftadalen grupper "i tjänsten" som man kunde ha då, vet inte om det är så det går till numera.

Tio år är ju tio år och många deltagare har slutat på grund av sjukdom eller andra aktiviteter på annat håll, men det har ständigt kommit nya deltagare. Dock är antalet deltagare aningen färre idag, bara runt femtio. De ämnen som studerats under åren är många och vittskilda, alltifrån engelska och datorkunskap till akvarellmålning eller som den grupp jag haft i sex arbetsår: att se och förstå teater. Vi läser om en pjäs som ska spelas endera på Kungsbacka teater (Riksteaterföreställningar) eller på Göteborgs stadsteater och Folkteatern. Vi informerar oss om författaren och läser pjäsen och sedan vi sett den diskuterar vi framförandet. Vi brukar kunna se två-tre pjäser per termin.

Själv sitter jag i styrelsen för såväl lokalavdelning som distrikt inom ABF i Halland. På årsmötena i våras erhöj jag ABFs silvernål för mångårigt arbete inom ABF.

Även om jag inte känt mig välkommen till Löftadalen under min pensionstid så har jag inte släppt kontakten med folkhögskolevärlden. Jag är varje år ABF-avdelningens ombud till Viskadalens folkhögskolas årsmöte och jag är flera gånger om året på Katrineberg på årsmöten, konferenser och sångarsamlingar. För några år sedan var min hustru Birgitta och jag på kurs på Hemse folkhögskola på vackra Gotland.

Sedan sju år tillbaka är jag med i Seniorkören, som består av ett trettio-tal äldre i Åsa

med omnejd. Vi gör ett tiotal framträdanden per år, såväl på äldreboenden och sjukhem som i traktens kyrkor. Inom Svenska kyrkan är jag sedan mitten av 80-talet aktiv som förtroendevald, både på församlings- och samfällighetsnivå och sedan något år även på kontraktsnivå. Sedan ett par år är jag ordförande i samfällda kyrkofullmäktige och på kontraktsnivå arbetar jag med Svenska kyrkans internationella hjälparbete.

Teater är något jag alltid varit intresserad av och under cirka 20 år satt jag i styrelsen för länsteaterföreningen och Teater Halland. Numera är jag sekreterare i Kungsbacka Riksteaterförening. Birgitta och jag har abonnemang på Kungsbacka teater och sedan starten 1994 på Operan i Göteborg. Läger man därtill ett antal föreställningar via min studiecirkel så ser vi runt tjugo föreställningar per år.

Vi reser en del ut i världen. Varje år brukar vi fara på en tio-tolvdagarsresa till något europeiskt land och vi har varit ett par veckor varje år på vårt älskade Madeira, där vi skaffat oss en sk resort-lägenhet. Vi besöker då och då Estland där vi fått många nya vänner sedan vi under de tre första åren av 2000-talet genomförde ett utvecklingsprojekt med stöd av Olof Palme-centret i samarbete med det estniska studieförbundet AHL (Avatud Haratus Liit). Eftersom den estniske projektledaren talade varken svenska eller engelska fick jag via Folkuniversitetet i Göteborg lära mig estniska. Jag behärskar inte språket flytande men kan göra mig förstådd.

När jag pensionerades hade jag idén om att jag skulle läsa alla de skönlitterära böcker jag hade i mina bokhyllor men som jag inte hunnit läsa. Tyvärr har jag ännu ej hunnit med mer än en tredjedel av dem och eftersom vi ska flytta i höst försöker jag få bort en del av dem och har väl till viss del lyckats.

Om jag till uppdragen lägger det senast tillkomna, arbetarrörelsens representant i Norra Hallands föreningsarkiv, så förstår kanske var och en att jag inte direkt behöver fundera på hur dagarna skall gå.

Sören Magnusson

Sören Magnusson

Född 1937. Född smålänning, uppvuxen värmlänning. Folkbildare sedan mer än femtio år, först inom nykterhetsrörelsen och sedan tre år på 60-talet inom Liberala studieförbundet, först i Uppsala och därefter på rikspanet. 1967-70 bildningskonsulent för Skaraborgs län i kombination med ordinarie folkhögskollärartjänst på Vara folkhögskola. 1970-2001 rektor på Löftadalens folkhögskola i Åsa, en av landstinget Hallands två folkhögskolor.

Sören Magnusson

Veteranträff Syd på Kvarnby folkhögskola i Malmö 13 ~ 14 april 2011

Intresset verkade lite svalt, fast vi försökt locka med att möta våren i Skåne. Temat var **Malmö då och nu**. Vi samlades på Röda Huset, skolans enhet inne i Malmö. Skolan bjöd på lunch. Vi presenterade oss och Kerstin Eldh talade om skolans tillkomst och verksamhet. Närvarande var: Leif Martins, Kerstin Eldh, Lennart Granqvist, Roland Gustafsson (alla Kvarnby), Örjan Bergils (Österlens), Lena Skördeman och Staffan Roselius (båda f-linjen). Anmälda var även Bengt Hall (Kvarnby) och Kjell Pettersson (Eslöv), men de var nödsakade att lämna återbud.

Utflyktsmålet för dagen var Torup (ett par mil öster om Malmö), där vi besökte Statarmuseet. Vi fick en livfull och initierad beskrivning av statarsystemet och hur livet tedde sig för statarna. Sedan smakade det bra med fika och mumsigt hembakat.

Alldeles intill ligger Malmö stads rehab-trädgård, där anställda, som riskerar att "gå i väggen", återkommande kan ägna sig åt trädgårdsskötsel efter en modell som utarbetats av SLU i Alnarp.

Så tog vi oss till närbelägna Torups slott – ett av de få från 1500-talet, som har kvar sin ursprungliga byggnadsstil. Vi gick runt i den magnifika, omgivande parken, medan Leif talade om Torups historia och dess roll i den nordiska storpolitiken. Tonvikten låg på

1600-talet, då slottsherren Corfitz Ulfstedt hade ett avgörande inflytande såväl före som under och efter freden i Roskilde 1658 (då Skåne, Halland och Blekinge blev svenskt).

Åter på Röda Huset väntade en middagsbuffé. Där talade Lennart Granqvist om Mac Carthy-tiden i USA och vilka följder det fick för filmskapare med vänstersympatier.

Han presenterade och visade "Jordens Salt", som handlar om facklig verksamhet i gruvmiljö och som i stort sett enbart har amatörer som skådespelare. Den inspelades utanför USA, eftersom den ansågs alltför socialistisk.

Andra dagen träffades vi på Centralen och promenerade till vad som idag kallas *Västra Hamnen*, f d Kockumsområdet. På detta Malmös senast utbyggda område ligger bl a Turning Torso, Marinhögskolan, Malmö högskolas olika enheter, nya lärarhögskolan från vars bibliotek (*Orkanen*) man har en god överblick av omgivningen, samt mässhallar, bostadshus och kontor i mer eller mindre flashig stil.

Stadsdelen är dominerad av unga personer. Det mesta är synnerligen havsnära med fina badmöjligheter. Det är nog uppenbart att bron till Köpenhamn haft stor betydelse för detta för Malmö så välbehövliga uppsving. Träffen avslutades med lunch i *Orkanens* matservering.

Leif Martins

– med viss hjälp av Roland Gustafsson

En stolt 117-åring fyller 40 år

Studieförbundet NBV firar sin 40-årsdag den 14 november. Eftersom NBV bildades 1971 genom en sammanslagning av de tre äldsta studieförbunden, kan man säga att det är en 117-åring som fyller år. Sveriges äldsta studieförbund, Godtemplarordens Studieförbund bildades 1894. TO, Templarorden, bildade sitt studieförbund 1904, NGTO, Nationalgodtemplarorden, 1906 (dessa två blev NTO 1922) och Blåbandsrörelsens Studieförbund bildades 1909.

Studiecirkeln startades 1902 av Oscar Olsson. Hur kan då Godtemplarordens Studieförbund ha bildats 1894. Jo, studiecirkeln hade en föregångare som kallades studiekurser. Eftersom stora befolkningsgrupper stod utanför de vanliga skolsystemen var kunskapsförstärkning stor. Godtemplarna rekryterade lärare som undervisade i kvällskurser för att både släcka kunskapsförstärkning och motivera sina medlemmar för det samhällsförbättringsarbete som behövdes.

Studiekurser blev studiecirklar

Oscar Olsson var inte nöjd med studiekurserna. De blev för få och var för beroende av lärare. Han föreslog 1902 att studiekurserna skulle bli kamratcirklar som kunde ledas av vem som helst i föreningen. Namnet skulle vara studiecirkel för att markera det nya. Det pedagogiska knepet var diskussion och dialog mellan cirkelns medlemmar. Det är den reformen vi markerar som studiecirkelns födelse i Sverige. I dag har de tio studieförbunden 1,8 miljoner deltagare i 279 000 cirklar.

Han ville att varje deltagare skulle ha en bok och att boken efteråt skulle skänkas till föreningens bibliotek. Då skulle spridningseffekten öka. Fler medlemmar skulle få tillgång till god litteratur. Oscar var övertygad om att god litteratur skulle skapa den folkbildning som behövdes för att uppnå ett bättre samhälle.

Den första cirkeln startade han själv i Lund och under det första verksamhetsåret 1902-1903 startade 14 cirklar till. Parallellt startades 15 föreningsbibliotek. Det köptes in 351

böcker till dessa cirklar och bibliotek. Tio år senare genomfördes 752 cirklar över hela landet och det fanns 752 föreningsbibliotek som hade 81103 bokband. Dessa böcker hade också lånats ut till andra föreningsmedlemmar.

ABF fyller 100 nästa år

Regeringen tillsatte 1909 en biblioteksutredning som leddes av Valfrid Palmgren. Oscar Olsson berättade hur studiecirkeln fungerade och vilken effekt den hade på de bibliotek som byggdes upp runt om i landet. Valfrid såg vilken potential modellen hade. Om nykterhetsrörelsen hade över 700 bibliotek skulle en breddad bas kunna nå ut till alla människor.

Riksdagen antog 1912 hennes förslag om statsbidrag till inköp av böcker till studiecirkelbiblioteken. Det ökade intresset för studiecirklar i flera organisationer. Rickard Sandler hade redan 1907 på SSUs kongress talat om "Socialdemokrati och folkbildning". Men han mötte motstånd och inte förrän statsbidraget infördes fanns grogrunden för att bilda ABF, Arbetarnas Bildningsförbund 1912. Nästa år firar de 100 år.

NBV firar över hela landet

NBV har 15 avdelningar och 21 medlemsorganisationer. Man kommer att fira på olika sätt. NBV MittSverige bjuder t ex in kultur-nämndernas (motsvarande) ordförande och NBV Sydost erbjuder alla cirkeldeltagare att ta med en vän och komma en kväll till något av allt detta: Joe Labero-show i Växjö, föreläsning och fotboll i Kalmar, teater i Ronneby, revy i Oskarshamn, föreläsning med Theodor Kallifatides i Växjö och föreläsning med Dogge Doggelito i Karlskrona.

Centralt ska NBV använda firandet till att blicka framåt. Cirkelledaren kommer att vara lika viktig i framtiden och det kommer säkert nya former som stöd. Därför ska man diskutera hur fortbildningen ska utformas. 117-åringen är en pigg 40 åring som blickar in i framtiden med tillförsikt.

*Åke Marcusson förbundsrektor NBV/
Rune Nilsson*